

Nr 179.

Av herr **Ossbahr**, om vissa anslag för byggnadsändamål under fjärde huvudtiteln.

Ehuru de militära ändamålen i första hand borde hava kommit i åtanke, när det gällt anslagen till arbetslöshetens bekämpande, hava dessa krav i mycket hög grad skjutits åt sidan, samtidigt som väldiga summor anslagits och i viss utsträckning alltjämt anslås till broar och hamnar, civila byggnader, vägarbeten och mycket annat i osedvanlig omfattning. Såsom också i den av mig med flera denna dag väckta motion nr 178 framhålles, hava ett otal civila ändamål blivit tillgodosedda på ett sätt, som under normala förhållanden icke gärna varit tänkbart, och därjämte beviljas anslag till företag, som ingalunda motsvaras av ett verkligt behov utan vilkas utförande nästan helt motiveras av önskan att bereda arbete. Man söker på andra håll ofta nog efter konstlade arbetstillfällen, samtidigt som man i fråga om försvaret alltjämt vill skära ned till och med arbetsanslag, som icke blott i minst lika hög grad som andra skulle kunna bidra till arbetslöshetens motverkande, utan som därjämte äro synnerligen betydelsefulla och nödvändiga.

Ett dylikt anslag utgöres av arméns ordinarie byggnadsanslag, vilket allt sedan budgetåret 1932/1933 beskurits på ett sätt, som måste ingiva de allvarligaste betänkligheter, och detta i trots därav, att de årliga kostnaderna för underhållet av lantförsvarets byggnader i enlighet med de grunder, som framlades för 1915 års riksdag, beräknats så lågt som till $\frac{1}{2}$ procent av anläggningskostnaderna under 1—4 året, $\frac{3}{4}$ procent under 5—8 året och 1 procent från och med 9 året. Vid 1932 års riksdag nedskars sålunda anslaget med 200,000 kronor, och år 1933 skedde en ytterligare reduktion med nära 1 million kronor. För innevarande budgetår har vidare av äskade 3,143,500 kronor på hemställan av Kungl. Maj:t allenast beviljats 1,730,000 kronor, och i årets statsverksproposition föreslår Kungl. Maj:t att allenast ett belopp av 1,850,000 kronor måtte beviljas, ehuru kungl. arméförvaltningen beräknat medelsbehovet under detta anslag till 3,235,300 kronor.

Genom dylika beskrifningar av ett redan i och för sig lågt beräknat underhållsanslag kan, enligt vad erfarenheten visat, icke ens det allra nödvändigaste underhållet av etablissemangen med mera ombesörjas, och redan nu är underhållsstandarden i allvarligt nedgående, vilket vid upprepade till-

fällen av riksdagens militieombudsman påpekats. Jämväl riksdagens revisorer hava i sin den 16 december 1934 avgivna berättelse om den nästlidna år av dem verkställda granskning av statsverkets tillstånd gjort några i detta hänseende betydelsefulla och anmärkningsvärda erinringar. Revisorerna framhålla bland annat, att de vid besök i Kungl. Svea Livgardes och Kungl. Göta Livgardes kaserner i Stockholm lagt märke till, »att särskilt det yttre underhållet å vissa byggnader företedde sådana brister, att, därest icke snarast åtgärder vidtoges för utförande av erforderliga reparationer, istandsättningen måste bli avsevärt dyr. Enligt erhållna uppgifter», fortsätta revisorerna, »äro de till förfogande stående anslagsmedlen till kasernernas underhåll så ringa, att underhållet ej kunnat utföras på ett tillfredsställande sätt». Revisorerna äro därför av den uppfattningen, »att det måste anses nödvändigt att vidtaga åtgärder för att reparera de mest framträdande bristerna. Huru än frågan om gardesregementenas framtida förläggning kan komma att ordnas, synes det revisorerna klart, att de nödvändigaste reparationsarbetena å de nuvarande kasernerna icke böra uppskjutas.»

Även beträffande förläggningsförhållandena å Järvafältet för trupper från Stockholms garnison hava riksdagens revisorer kommit med allvarliga erinringar, varvid de framhållit det orimliga däruti, att »fast anställd personal och värnpliktiga tillhörande dessa trupper, skola intaga en avsevärt sämre ställning än vid övriga truppförband i landet.» Revisorerna tillägga därjämte följande: »Särskilt torde därvid böra beaktas, huruvida icke mera tillfredsställande och särskilt ur hälsovårdssynpunkt fullt ändamålsenliga anordningar kunna utan större kostnader vidtagas för att därigenom förbättra nuvarande förläggningsförhållanden. Då, enligt vad revisorerna erfarit, flertalet arrendekontrakt beträffande olika områden å Järvafältet inom några år utgå, torde tidpunkten vara inne att söka lösa dessa frågor. Revisorerna hava fäst sig vid, att, då elektrisk belysning saknas å förläggningsplatserna, brandfaran är synnerligen stor vid förläggning i de befintliga provisoriska lokalerna, där manskapet får vila på halm och belysningen utgöres av fotogenlykter.»

Även kungl. arméförvaltningens domäntjänsteman har i sin den 27 augusti 1934 avgivna promemoria angående statförslagen för jordbruks- och skogsfastigheterna kommit med allvarliga erinringar, i det han yttrar följande: »Av sammanställningen av de från truppförbanden ingivna statförslagen för 1935—1936 framgår, att utgifterna överskjuta inkomsterna med nära 50,000 kronor. Detta underskott har förorsakats huvudsakligen av att en hel del större reparationer samt nybyggnads- och förändringsarbeten, vilka under de närmast föregående åren hållits tillbaka på grund av depressionstiden, nu måste komma till utförande. Sålunda beskar Kungl. Maj:t 1931 vid propositionens ingivande för budgetåret 1932/1933 med över 50,000 kronor de redan förut starkt nedprutade medelsäskandena för jordbruks- och skogs-

fastigheterna. Sedan dess ha endast mindre reparations- och underhållsarbeten medtagits i förslagen, medan övriga krav av hänsyn till sparsamhetspåbudet i regel strukits. Utan allvarliga olägenheter går det nu ej längre att låta underhållet utebliva, då arrendatorerna av kronans egendommar ha rätt att fordra, att byggnader, som på grund av ålder utdömts, bliva ersatta med mera hygieniska och tidsenliga. Fall ha till och med förekommit, då hälsovårdsmyndigheterna gjort påpekanden. Särskilt äro en del av Järvafältets arrendegårdar anmärkningsvärt efter sin tid. Där saknas ännu elektriskt ljus, vilket dessutom ur brandsynpunkt är av behovet påkallat för truppförläggningsslokalerna. Medel härtill ha begärts bland annat genom enskild motion i riksdagen, men ej blivit beviljade. I staten för 1934—1935 äro emellertid 6,000 kronor och i statförslaget för 1935—1936 10,000 kronor upptagna för ändamålet, men detta är ingalunda tillräckligt. Ingen enda gård har cementerad gödselstad. Ekonomibygnaderna på ett flertal gårdar äro ohygieniska och otidsenliga. En plan, som graderar de erforderliga arbetena efter behovet och fördelar utgifterna på flera budgetår, följes för närvarande. De i förevarande statförslag upptagna reparations- samt nybyggnads- och förändringsarbetena ingå i denna plan. De ha av mig inspekterats och befunnits ofrånkomliga.»

Anförda besparingsskäl lära icke heller vara hållbara, enär ett ytterligare eftersättande av nödiga reparationsåtgärder leder därhän, att skadorna hastigt förvärras, varigenom ett senare iståndsättande måste draga avsevärt ökade kostnader. Ett uppskjutande av erforderliga reparationsåtgärder blir därför, därest man icke vill låta lantförsvarets byggnader helt förfalla, synnerligen oekonomiskt, och därtill kommer att, eftersom medlen under detta byggnadsanslag i största utsträckning utgå till arbetslöner, den föreslagna så kallade besparingen står i föga överensstämmelse med Kungl. Maj:ts strävan att i dessa tider finna arbetstillfällen.

I första hand måste det av Kungl. Maj:t yrkade beloppet så höjas, att åtminstone ett såsom normalt ansett underhållsanslag kan utgå, vilket enligt vad kungl. arméförvaltningens beräkningar utvisa för nästkommande budgetår uppgår till (2,825,400 + 8,170 + 1,320 — 12,000) i runt tal 2,823,000 kronor. Icke minst av rent ekonomiska skäl borde därjämte åtminstone en viss kompensation lämnas för tidigare gjorda besparingar, varvid främst det belopp å 200,000 kronor, varmed anslaget vid beräkningen för budgetåret 1932/1933 reducerades i följd av beslut att låta anstå med utförandet av åtskilliga inre reparationsarbeten inom lantförsvarets byggnader, borde komma i fråga. Tillhoppa innebär detta alltså en ökning av propositionens anslag med minst 1,173,000 kronor, vilket det borde vara riksdagen angeläget att bevilja, på det att icke den framtida nödvändigheten att kompensera gjorda besparingar måtte för kommande år medföra än mer betungande ekonomiska bördor i detta hänseende.

Även trenne ytterligare byggnadsanslag torde emellertid vara att anse såsom i högsta grad angelägna, nämligen de som avse uppförandet av en proviantbod för Kungl. Norrlands trängkår, nybyggnader för ammunitionsförrådet vid Kungl. Norrlands artilleriregemente och iståndsättandet med mera av bad- och tvättinrättningen för Kungl. Hälsinge regemente.

Vad först angår frågan om nämnda proviantbod, befinner sig trängkårens byggnad för proviantförvaring i ett så bristfälligt skick, att den icke längre kan utnyttjas för sitt ändamål. Den erforderliga proviantlagringen sker därjämte på icke mindre än fem olika platser, av vilka en del befinna sig 400—500 meter från kokinrättningen, varigenom arbetet med matberedning och proviantuppbörden i mycket hög grad försvåras. Provianten bör dock förvaras på ett ställe, och ett iståndsättande av den befintliga byggnaden för proviantförvaring bör av dessa skäl icke komma i fråga. Chefen för norra arméfördelningen har även framhållit den stora angelägenheten av att den nuvarande proviantboden ersättes med en ny och större samt angivit kostnaden härför till 40,300 kronor. Mot denna beräknade kostnad har kungl. arméförvaltningen intet haft att erinra utan hemställt om bifall till det begärda anslaget.

Ammunitionsförrådet vid Kungl. Norrlands artilleriregemente samtliga byggnader äro uppförda i anslutning till regementets övningsfält, invid eller i omedelbar närhet av landsvägen Östersund—Kyrkås. Denna omständighet ävensom den, att boningshus äro uppförda på obetydligt avstånd från förrådsbyggnaderna, innebära avsevärda risker för såväl förråden som den i närheten av desamma boende befolkningen. I all synnerhet är krutmagasinet ifrågakommande belägenhet mycket betänkelig. Sprängämnesinspektionen har ock påtalat dessa risker och anser beträffande krutmagasinet, att desamma på grund av framför allt ovan anförda skäl men även med hänsyn till byggnadens mindervärdiga beskaffenhet bör utdömas. Tillika anför inspektionen, att för nybyggnad, som på grund av den lagrade mängden explosiva varor bör omfatta tvenne kruthus, finnes lämplig plats intill Kungl. Jämtlands fältjägarregementets övningsfält, där avståndet till närmaste bostadshus uppgår till över 500 meter. Ammunitionsförrådets byggnader i övrigt, 4 patronmagasin, 1 ammunitionslaboratorium samt 1 apteringshus, äro visserligen inhägnade, men stängselanordningarna äro av så primitiv beskaffenhet, att de icke i någon mån kunna avhålla obehöriga att nalkas byggnaderna, vilka även på grund av sitt från artilleriregementets kasern-etablissemang avlägsna läge äro svåra att effektivt bevaka. Ehuru väl ett förflyttande av hela anläggningen till annan lämpligare plats vore önskvärd, synes med hänsyn till nuvarande ekonomiska situation därmed kunna anstå, därest området i fråga avstänges med ett effektivt stängsel. För ett rationellt bedrivande av arbetet vid förrådet är det därjämte behöfligt att uppföra ett mindre hus för hylstvättning och att i detta indraga vattenledning. Sammanlagda kostnaden för här angivna arbeten hava av kungl.

arméförvaltningens fortifikationsdepartement beräknats uppgå till 42,000 kronor, vilket belopp jämväl av förvaltningen yrkas.

Bad- och tvättinrättningen vid Kungl. Hälsinge regemente befinner sig såväl ut- som invändigt i synnerligen dåligt skick, i det att dels puts och murverk samt snickerier skadats av fukt, och dels en del sprickor på grund av sättningar i grunden uppstått i murverket, delvis av allvarlig art. Kostnaderna för dessa skadors avhjälpande äro så betydande, att det knappt tillmätta byggnadsanslaget icke förmått anvisa medel för ändamålet. I samband med byggnadens iståndsättande synes lämpligt att tillgodose mycket berättigade krav, framförda av såväl chefen för norra arméfördelningen som regementschefen, avseende förbättrade hygieniska förhållanden och praktisk inredning av badstun och tvättinrättningen, Dessa arbeten omfatta inredandet av nya toaletter med W. C. i såväl bad- som tvättavdelningen, anordnandet av särskilda inlämnings- och sorteringsrum för tvätt, ombyggnad av en för transporter med tvättkläder svårtrafikabel trappa, ny ventilationsanläggning samt förändringsarbeten beträffande värme-, vatten-, avlopps- och belysningsledningar.

Dessa tre sistnämnda byggnadsanslag uppgå alltså tillhopa allenast till 122,000 kronor, vilka av ovan anförda skäl borde av riksdagen beviljas.

På grund av angiva orsaker får jag alltså hemställa, att riksdagen måtte för budgetåret 1935/1936 besluta,

att anslaget för byggnader, övningsfält och skjutbanor ökas med 1,172,900 kronor,

att för uppförande av proviantbod för kungl. Norrlands trängkår anvisa ett extra reservationsanslag av 40,300 kronor,

att för nybyggnader för ammunitionsförrådet vid kungl. Norrlands artilleriregemente anvisa ett extra reservationsanslag av 42,000 kronor samt

att för iståndsättande med mera av bad- och tvättinrättningen för kungl. Hälsinge regemente anvisa ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor.

Stockholm den 22 januari 1935.

Carl Patric Ossbahr.
